

[Socialministeren]

Med disse bemærkninger skal jeg anbefale lovforslagene til tingets hurtige og velvillige behandling.

Den første sag på dagsordenen var:

1) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning vedrørende den forestående revision af lov om radio- og fjernsynsvirksomhed [af Niels Helveg Petersen (RV) m. fl.].

(Beslutningsforslag nr. B 40. FremSAT 10/1 78).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Det radikale venstres forslag til folketingsbeslutning i anledning af revisionen af loven om radio- og fjernsynsvirksomhed viser glædeligvis, at socialdemokratiet og det radikale venstre er enige om målsætningen for radio- og fjernsynsvirksomhed her i landet.

Vi er enige om, at der fortsat skal bestå et offentligt, uafhængigt monopol på radio- og fjernsynsvirksomhed. Vi er enige om, at der skal være sikkerhed mod politisk indflydelse på de enkelte programmer og programlægningsens enkeltheder. Vi er enige om, at et repræsentativt udsnit af landets befolkning skal have indflydelse på forvaltningen af den uafhængige offentlige institution, som Danmarks Radio er og fortsat skal være. Vi er også enige om, at der skal skabes en ordening, som sikrer en afbalancering af udsendelsernes indhold, således at hele landet får mulighed for at præge programmerne.

Jeg vil gerne fremhæve den betydning, jeg tillægger denne enighed med det radikale venstre, netop fordi jeg anser dette parti for at være præget af frisind på det kulturelle område og af stor ansvarlighed, når det gælder alsidigheden inden for landets kulturliv og her specielt massemedierne.

Den bærende idé i både regeringens og det radikale forslag er en decentralisering svarende til bestræbelserne, der er sket i de senere år, ikke mindst på kulturlivets områder. Decentraliseringstankerne i regeringens forslag har jeg redegjort nærmere for her i

tinget den 22. november, og jeg har henvist til dem i bemærkningerne til radiolovsforslaget og ligeledes ved fremsættelsen.

Det forslag, som er fremsat af hr. Niels Helveg Petersen, betyder en opsplitning af Danmarks Radio i to radioinstitutioner med hver sin uafhængige programredaktion både på radiosiden og på fjernsynssiden. I bemærkningerne nævnes det, at der hermed er opnået en vis grad af decentralisering. Det svarer ikke til de forestillinger, jeg gør mig om indholdet af en decentralisering, da der savnes et vigtigt element, nemlig den direkte lokale indflydelse. Jeg ser i forslaget snarere en deling i to af Danmarks Radios hidtidige monopol. Det imødekommer ønsket om konkurrence mellem uafhængige programredaktioner og valgmuligheder mellem de forskellige redaktionelle linjer. Når man skal følge tankerne om deling af monopolet, så finder jeg det rigtigere at udforme det således, at det bliver et led i en egentlig og mere vidtgående decentralisering. Det andet minder for meget om en Danmarks Radio i Gyngemosen og en Radio Baunsgaard i Århus. Det radikale forslag kan være godt og rigtigt for Århus, men hvad med Ålborg, Odense, Esbjerg og andre steder?

I øvrigt er det radikale venstres forslag præget af et ønske om en klar adskillelse mellem økonomi og programansvar – den problematik, som har været diskuteret gang på gang, også i forbindelse med tidligere lovrevisioner. Jeg mener, at konklusionen med rette hver gang er blevet, at en fuldstændig adskillelse ikke lader sig gennemføre. De, der har ansvaret for programmerne, må nødvendigvis også have det økonomiske ansvar. Og de, der røgter de økonomiske spørgsmål, kan ikke undgå derved også at få indflydelse på programmernes omfang og kvalitet. En klar adskillelse vil derfor efter min opfattelse ikke kunne lede til den uafhængighed i programvirksomheden, som både det radikale venstre og mit parti ønsker.

Jeg tror, vi skal gøre os klart, at den ansvarsfordeling, som er etableret – både ifølge lovgivningen og ifølge praksis – mellem økonomi og programmer og derved mellem på den ene side generaldirektør og radoråd og på den anden side kulturministerium og folketing, er en balance, der er nået efter lang tids erfaring, og som har vist sin holdbarhed. Ganske vist må man indrømme, at den ba-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

lancegang, man i praksis udviser, egentlig ikke er særlig klart reflekteret i loven. Men det ser jeg faktisk som et udtryk for, at man i det praktiske liv har fundet frem til en måde at gå frem på, som kan være svær at beskrive i enkeltheder, men som fungerer.

Jeg mener også, det vil være en lovlig tung byrde at pålægge 2 mennesker i dette land alene at bære ansvaret for Danmarks Radios programmer, sådan som forslaget til folketingsbeslutning lægger op til. Den indsigt, som radiorådet har i form af efterkritik og debat om sæsonplanerne, er væsentlig. Hvad enten man vil karakterisere radiorådets virksomhed som besluttende eller ej, og uanset om man kan enes om rækkevidden af de beslutninger, der træffes, så er det dog en kendsgerning, at det samspil, der består mellem de direkte programansvarlige og det bredt sammensatte radioråd, har vist sig at føre til en programvirksomhed, der stort set lever op til radiolovens formålsparagraf.

Det radikale venstres forslag om en bestyrelse på 9 medlemmer og et repræsentantskab af omfattende størrelse er jo i og for sig ikke så fjernt fra det, der indeholdes i det lovforslag, som regeringen har fremsat. Der er visse administrative, økonomiske og personelle beslutninger, der bør træffes af et mindre organ end radiorådet. Det har fundet udtryk i vores forslag ved, at vi tillægger radiorådets forretningsudvalg afgørelser af denne karakter.

Men vi er ikke særlig begejstrede for tanken om et meget stort repræsentantskab. Jeg synes, erfaringerne taler for, at medlemmerne af disse repræsentantskaber føler, at de ikke har en indflydelse, der er et rimeligt arbejde værd. Derved mister de interessen. Man føler, at man arbejder mere eller mindre uden noget egentligt formål. Tænk blot på de nuværende amtsprogramråd og de beklagelser, vi vist alle har hørt derfra! Oprettelsen af disse var et led i den påbegyndte udbygning af provinstjenesten, et led, der har vist sin eksistensberettigelse, men hvor regeringen nu finder, at man på amtsligt eller regionalt grundlag bør uddelegere egentlige beføjelser. Derimod mener vi, at en fast ordning med et meget stort repræsentantskab ikke vil tjene de interesser, som det radikale venstre og vi i øvrigt er fælles om.

Jeg må derfor fastholde, at det af regeringen foreslåede radioråd med de beføjelser,

som tildeles det, både vil repræsentere et bredt udsnit af befolkningen og få rimelige arbejdsvilkår i form af ret til også at tage beslutninger. Den præcise størrelse og sammensætning kan vi naturligvis diskutere.

Forslaget er ikke ledsaget af nogen økonomisk analyse, men det er givet, at det vil komme til at koste penge. Således må man forestille sig en parallel opbygning af samtlige programredaktioner, herunder nyhedsredaktionen, og denne deling kan næppe klares ved at flytte programmedarbejdere fra København til Århus.

Man foreslår, at folketinget skal udpege 4 af de 9 medlemmer i Danmarks Radios bestyrelse. Hvordan forestiller man sig at dette skal foregå? Tallet synes i forhold til folketinget og dets partier helt tilfældigt valgt. Det er alene bestemt ud fra, at de af folketinget valgte medlemmer ikke må have flertal i bestyrelsen, der skal have 9 medlemmer. Men er det ikke selv for de radikale i lidt for høj grad at se bort fra det praktisk politiske?

Jeg hæfter mig imidlertid mest ved det positive, der ligger i den parallelitet, der er imellem regeringens forslag om en formel arbejdsdeling mellem forretningsudvalget og radiorådet og de radikales tanker om kompetencefordelingen mellem Danmarks Radios bestyrelse og repræsentantskab. Om disse tanker kan tilnærmes yderligere under udvalgsbehandlingen, det skal jeg ikke kunne sige, men begge dele er dog udtryk for ønsket om at foretage en opdeling mellem det løbende administrative arbejde på styrelsesniveau og de principielle programpolitiske drøftelser.

Det radikale forslag indeholder – naturligvis, havde jeg nær sagt – interessante tanker, men jeg må som den, der har fremsat regeringens forslag, sige, at jeg anser dette for det bedste udgangspunkt og mest stemmende med tankerne om en decentralisering af radiovirksomheden.

Nørgaard Sørensen (S):

Da vor ordfører, hr. Albertsen, ikke kan være til stede i denne sag, skal jeg kort redegøre for socialdemokratiets indstilling til dette radikale beslutningsforslag.

Jeg vil først sige, at vi fra den socialdemokratiske gruppes side tilslutter os de bemærkninger, som ministeren netop har gjort, også

[Nørgaard Sørensen]

hvad angår den principielle enighed, som han ridsede op, mellem det radikale venstre og socialdemokratiet, hvad angår målsætningerne.

Vi kan fra socialdemokratiets side ikke umiddelbart medvirke til dette beslutningsforslags vedtagelse. Regeringen har jo allerede fået sit forslag behandlet her i tinget, og det er da givet, at socialdemokratiet ønsker at tage sit udgangspunkt i dette forslag i de videre udvalgsforhandlinger. Det radikale venstres forslag til beslutning må i denne forbindelse for os karakteriseres som et debatoplæg i den videre diskussion om radioloven.

Jeg synes nok, det er en direkte tilsnigelse at påstå, at den opdeling af monopolet i to programredaktioner, som er indeholdt i det radikale venstres forslag, er et udtryk for det, man i bemærkningerne kalder en vis grad af decentralisering, især når der overhovedet ikke tages hensyn til ønsket om den direkte lokale indflydelse, således som socialdemokratiet og regeringen har prøvet at formulere det i deres forslag. Hvis det skal siges lidt groft, kan man naturligvis sige det, som ministeren sagde, at det radikale forslag, hvad angår decentralisering, kan være vældig godt for Århus, men det mangler stadig væk Ålborg, det mangler Odense, det mangler Esbjerg, og det mangler vel også en hel række andre områder.

Denne tendens understreges yderligere af forslaget om et repræsentantskab, der kan få lov til, så vidt jeg har forstået, at føre temmelig vidtløftige principielle diskussioner uden reelt at have nogen som helst indflydelse. Jeg ser endda, at repræsentanter fra amtsprogramrådene skal have lov til at sidde i dette repræsentantskab. Det, der netop har været klaget over i de sidste år, er, at man ikke fra de lokale amtsprogramråds side har haft noget at skulle have sagt overhovedet. Mange ude i amterne og i selve rådene har følt, at disse råd var, har været og er en narresut. Dette problem løses ikke i det radikale forslag, men forstærkes måske snarere.

Vi vil ikke fra socialdemokratiets side bare afvise det radikale beslutningsforslag fuldstændigt, men vi vil gerne påvise, at det virker temmelig ufærdigt og ufuldstændigt, ikke mindst hvad angår de økonomiske konsekvenser af et sådant forslags gennemførelse.

Vi er naturligvis villige til at diskutere enkeltpunkter i forslaget under behandlingen af revisionen af radioloven i udvalget.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Efter at have kigget dette forslag igennem må jeg konstatere, at der ikke set med vore øjne er ret mange positive ting i det, og jeg kan ikke rigtig se, at vi kan støtte nogen ting i det overhovedet.

Med forslaget under punkt 1 tror man at man kan bryde Danmarks Radios monopol ved også at oprette en Danmarks Radioafdeling i Århus. Vi tror, dette er en helt forkert måde at gribe det an på. Jeg kan slet ikke forestille mig, at det skulle kunne sikre, at vi får en lidt bredere og lidt mere fornuftig nyhedsformidling gennem Danmarks Radios programmer. Tværtimod vil der ske det, at der opstår interne kompetencestridigheder mellem Århusafdelingen og Københavnsafdelingen. Det vil sandsynligvis medføre, at udgifterne til driften af radio og TV vil stige væsentligt, og det vil føre til en masse bureaukratiske skrivelser mellem disse to afdelinger. Det tror vi altså ikke er nogen fornuftig løsning overhovedet.

Hvis vi ser på, hvordan man fra radikal side ønsker at Danmarks Radio skal styres, så må vi altså konstatere, at amtsprogramrådene, lytter- og fjernseerorganisationer samt et begreb, som man kalder folkelige og kulturelle organisationer m.v., tilsyneladende af det radikale venstre betragtes som værende mere repræsentative for befolkningen end f. eks. folketinget. I hvert fald kan man konstatere, at det radikale venstre ønsker at svække folketingets indflydelse i Danmarks Radio. Vi deler altså ikke den opfattelse. Amtsprogramrådene er udpeget af nogle lokale politiske organer, og vi kan ikke se, at disse lokale politiske organer landspolitisk set skulle være mere repræsentative for befolkningen. Tværtimod. Vi vil også mene, at de forskellige lytter- og fjernseerorganisationer mere eller mindre har tilfældighedens præg. Er der én ting, de i hvert tilfælde under ingen omstændigheder er, så er det repræsentative for befolkningens gennemsnit. Vi tror faktisk, at man igennem denne ændring får en styrelse af Danmarks Radio, der er betydelig mindre repræsentativ for befolkningen end den, man har i øjeblikket.

[Svend Andersen (Rosk. a.)]

Vi kan også konstatere, at man tilsyneladende fra det radikale venstres side ønsker en yderligere styrkelse af medarbejdernes indflydelse i Danmarks Radio. Efter vores opfattelse er det en helt gal betragtning. Er der nogle mennesker, der under ingen omstændigheder burde sidde hverken i radiatorådet eller i ledelsen af Danmarks Radio, så er det medarbejderne. Medarbejderne har mere end rigelig indflydelse igennem det arbejde, de udfører ved udformningen af programmerne. Hvorfor skal de også være med til at kontrollere sig selv? Det var dog en underlig opfattelse og en opfattelse, som vi i hvert tilfælde på ingen måde deler. Vi mener, at medarbejderne skal lave programmer og ikke sidde og kontrollere sig selv; derfor bør de overhovedet hverken sidde i radiatoråd eller i den bestyrelse, som man fra radikal side foreslår.

På baggrund af de bemærkninger, jeg her er kommet med, må vi sige fra fremskridtspartiets side, at vi kan ikke medvirke til dette forslags vedtagelse. Vi vil medvirke til, at det bliver stemt ned.

Vi vil pege på, at hvis man virkelig ønsker Danmarks Radios monopol brudt, så skal man følge bl. a. det forslag, som vi sammen med nogle andre partier fremsatte i 1975. Eller man skal prøve at gøre det, vi har foreslået i et debatoplæg, som er sendt til en del aviser. I de forslag ligger der et reelt brud på Danmarks Radios monopol i stedet for den- ne gang miskmask.

Nathalie Lind (V):

Det radikale forslag bygger jo på, som ministeren sagde, at man vil fastholde Danmarks Radios monopol, men man vil splitte det op i Danmarks Radio I og II. Om end venstre hele tiden har været positiv over for udbygning af provinstjenesten – det har vi arbejdet for i radiatorådet, og vi har sørget for, at den fik en stadigt stigende andel af landsprogramforpligtelserne – er vi skeptiske over for, om vi ad den vej, som her er foreslået, når til det, som er venstres mål, nemlig et effektivt brud på monolet.

De radikale har jo her nedfældet nogle tanker, som, så vidt jeg kan se, i virkeligheden indebærer et ret afgørende brud med den linje, vi hidtil har fulgt, når vi har diskuteret styringen af Danmarks Radio. De

bygger i vid udstrækning på det, der kom til udtryk i en mindretalsudtalelse, da den nuværende radiolov blev vedtaget i 1973, et mindretalsforslag, som tidligere minister K. Helveg Petersen fremsatte, og hvor han gik ind for, at folketinget skulle holdes helt uden for de direkte ledelsesfunktioner, og gik ind for et bredt sammensat repræsentantskab, som ikke skulle have nogen besluttende myndighed, men derimod alene deltage i debatter om den mere overordnede programpolitik.

Debatten om politikernes stilling i Danmarks Radio har vi jo gentagne gange haft her i tinget, og vi har fra venstres side stadig hævdet, at det for at sikre alsidigheden, for at sikre uafhængigheden var nødvendigt med en demokratisk sammensat styrelse, som har den øverste ledelse af programvirksomheden, og som kan føre tilsyn med, at lovens betingelser overholdes. Vi har, når vi har diskuteret dette, også tidligere sagt, og det kan jeg gentage her i dag, at det afgørende for os ikke har været, om aktive politikere har sæde i dette organ, som vi altså mener er absolut nødvendigt, men at vi ved udpegningen har en fordelingsnøgle baseret på sammensætningen af et organ, som er valgt på demokratisk vis.

Jeg forstår det radikale forslag sådan, at man ønsker en meget klar adskillelse mellem den økonomiske ledelse og programansvaret, og at man så vil henlægge selve drøftelsen af programpolitikken til dette bredt sammensatte repræsentantskab. Min vurdering er den, at det næppe er lykkeligt, næppe er heldigt, at et sådant repræsentantskab ingen beslutende myndighed har. Skulle det have det, ville det i øvrigt også være alt for upræcist sammensat.

Ud fra en mere dybtgående demokratisk vurdering er det egentlig ikke tiltalende, at man opfordrer folk til at sidde i organer, hvor man ikke giver dem nogen virkelig indflydelse. Jeg tror, at en alsidigt sammensat styrelse udpeget på demokratisk vis på bedste måde vil sikre radioens og TVs uafhængighed og bedst afspejle den flerhed af livsholdninger, der er i befolkningen.

Vi er altså skeptiske over for dette forslag. Jeg håber trods ministerens ord her – men der var da også forbehold – at der fortsat er flertal for, at vi må have demokratisk indseende med Danmarks Radio.

[Grethe Fenger Møller]

Grethe Fenger Møller (KF):

Forslagsstillerne siger i bemærkningerne til forslaget, at hovedsigtet er, at man ønsker en klarere ansvarsfordeling, en opdeling af monopolet, en større konkurrence, flere valgmuligheder. Men det afgørende i dette forslag er jo, at det ikke indeholder noget brud på Danmarks Radios monopol.

Det fremgår af forslaget, at det, man vil, er at lade to programredaktioner udøve hver en del af monopolet. Men så længe man opbygger Danmarks Radio på en sådan måde, at man har en fælles bestyrelse, der har ansvaret for økonomien, og et fælles repræsentantskab, hvor bestyrelsen skal fastlægge fordelingen af sendetid og bølgetid – det vil sige, man har en bestyrelse, som skal tilgodese både Danmarks Radio I og Danmarks Radio II – ja, så opnår man aldrig nogen konkurrence mellem Danmarks Radio I og Danmarks Radio II, fordi den fælles bestyrelse jo må tjene fælles interesser.

Det, det konservative folkeparti ønsker sig, er et brud på monopolet, således at vi får bedre konkurrence og dermed også kan få bedre udsendelser. Da det radikale venstres forslag ikke indeholder et sådant brud på Danmarks Radios monopol, kan vi ikke gå ind for dette forslag.

Når man fra mange politiske partiers side ofte har tilkendegivet, at man i princippet er enig i, at man ønsker et brud på Danmarks Radios monopol, så forekommer det ret besynderligt, at man gang på gang, når man skal til at træffe politiske beslutninger, nøjes med at gå en tredjedel af vejen eller halvdele af vejen og ikke får en reel løsning på problemet. Det er jo det, man forsøger at gøre igen.

Vi har ofte hørt, at når man er bange for et brud på monopolet, så er det, fordi man er bange for, at et alternativ til Danmarks Radio skulle finansieres via reklamer. Men er det nu så farligt endda? Vi lever jo i en situation, hvor vi har reklamer i Danmarks Radio. Er det så ikke lidt sart eller lidt sippet, at man så ikke vil have penge, når man alligevel får reklamerne? Vi ser et hav af TV-udsendelser – jeg tænker på sportsudsendelser: seksdagesløb, håndboldkampe m. v. – hvor en række firmaer spekulerer i at annoncere, således at deres annoncer kommer i fjernsynet. Det er virksomhederne, der tjener

på dette, det er forbrugerne, seerne, der bliver taberne, for fjernsynet får ikke flere penge til rådighed til at producere bedre udsendelser, som seerne kan have gavn af.

Det radikale venstres forslag skaber ikke mere konkurrence og dermed bedre udsendelser. Man kan vel sige det kort, på den måde, at det radikale venstres forslag faktisk ikke gør andet, end at det stiller de gamle tinsoldater op på en lidt anden måde.

Melchior (CD):

Må jeg først udtale min skepsis med hensyn til den form, det radikale forslag har rent teknisk. Man fremsætter her et beslutningsforslag og ikke et lovforslag. Som jeg opfatter forskellen mellem disse ting, så er et lovforslag en gennearbejdet plan for et områdes behandling, for løsningen af nogle problemer, medens et beslutningsforslag er kendetegnet ved at være kort og temmelig entydigt. Hvis vi virkelig i dette ting ved en andenbehandling skulle vedtage dette beslutningsforslag, så ville det jo kræve et dybtgående udvalgsarbejde fuldstændig svarende til det udvalgsarbejde, som hører til en helt færdig ny radiolov.

Jeg mener, man her sætter sig mellem to stole. Man har ikke kræfter til – og det har jeg fuld forståelse for, for jeg vil indrømme, at det har vi mindre partigrupper i virkeligheden ikke – at lave et fuldstændig detaljeret lovforslag færdigt, og i stedet for at lade et beslutningsforslag gå på et enkelt eller to principper, så vil man altså ved en folketingsbeslutning pålægge regeringen en hel masse forskrifter om, hvordan den skal udforme et lovforslag. Vedtages et sådant omfattende beslutningsforslag, har man i virkeligheden dermed bundet sig til det udseende, loven senere skal have på alle de væsentligste punkter. Derfor tror jeg altså, det er lidt tjenligt for den institution, vi har her i tinget i form af beslutningsforslag, at bruge disse til at lave et pseudolovforslag.

Når dette er sagt, skal jeg i øvrigt om substansen primært henvise til det indlæg, som jeg på mit partis vegne bragte fra denne talerstol tidligere på måneden, da vi diskuterede kulturministerens og retsforbundets forslag til ny radiolov, om hvilke udvalgsbehandlingen allerede er i gang. Jeg vil godt meddele, at mit parti også selv føler sig in-

[Mølchior]

spireret til at komme med et lovforslag, som vi vil søge samarbejde med et par andre partier om, men vi har ikke følt det rigtigt at gøre det lige i hælene på kulturministerens forslag, og så længe dette er til behandling. Det er vor tro, at man ikke kan nå – og ikke bør nå – at gennemføre en ny radiolov på denne side af 31. marts, og at når denne dato er passeret, så vil folketinget have vundet rigelig tid til at arbejde med en kommende radiolovs udformning. I den fase vil CD, som sagt muligvis i samarbejde med andre partier, fremlægge det forslag, som vi synes er det bedst mulige – et forslag, som så kan indgå i den samlede debat.

Jeg vil i øvrigt råde til, at man læser kulturministerens tale igennem, så snart den foreligger på tryk. Jeg tror, man dér vil finde, at skønt han sagde meget venlige ord, som vel til dels baserer sig på et vist traditionelt samarbejde mellem socialdemokratiet og det radikale parti, så kom vi senere til allé forbeholdene. Jeg synes, alle forbeholdene nærmest dementerede, at forslaget skulle indeholde det mål af frisind og alsidighed, som ministeren i starten af sin tale i øvrigt roste forslagets intentioner for. Jeg kan f. eks. ikke se, hvordan alsidigheden skal være forbedret ved, at der i fremtiden kun – eller maksimalt – kan være 4 partier repræsenteret. Kulturministeren var inde på det samme. Nu har altså 3 på hinanden følgende valg vist, at vælgerne i dette land har ønsket ca. 10 partier ind i dette ting. At begrænse deres mulighed for repræsentation i radioens bestyrelse til 4, det kan jeg ikke se skulle være nogen som helst garanti for alsidighed. Tværtimod må det da være en begrænsning af samme, idet man ganske givet som resultat kun vil få repræsentation for de største af partierne. Det kan da aldrig være forslagsstillernes mening, at det er et eksempel på alsidighed. Jeg vil slutte mig til det udtryk, hr. Nørgaard Sørensen benyttede, nemlig at der her foreligger et debatindlæg – jeg tror, hr. Nørgaard Sørensen sagde debatoplæg, jeg vil sige debatindlæg – i den standende radiodiskussion. Den vil sikkert gå over nogle år, og jeg kan tilsige kulturministeren mit partis stemmer, hvis han en dag skulle komme i tanker om, at den af ham selv for 4 år siden fremsatte og gennemførte radiolov er så god, at den kan tåle 4 år til, inden den skal laves om.

Ole Henriksen (SF):

Må jeg lige indledningsvis sige, at SF ikke har tænkt sig at komme med noget forslag om en ny radiolov, så det er hermed taget ud af billedet. Nu hører vi jo, at centrumdemokraterne også overvejer at komme med deres tanker om, hvordan det skal se ud, og hvordan de ville samarbejde med andre partier, og dermed kunne man få den fornemmelse, at samtlige partier vil fremsætte hver deres forslag, og det kunne man vel egentlig bygge på ordførertalerne i forbindelse med regeringens forslag eller de bemærkninger, der falder her i dag. Regeringen, retsforbundet og de radikale har fremsat et forslag, nu vil CD også komme med et forslag. Det tyder på, at udvalgsarbejdet bliver afgørende for, hvordan en ny radiolov skal se ud.

Vi kan se en hel række positive ting i de enkelte forslag, men der er ikke noget af de forslag, der endnu er præsenteret herfra, som entydigt vil kunne få vores tilslutning, og derfor vil vi altså fortsætte i udvalgsarbejdet med at få vore hovedprincipper med hensyn til radiovirksomheden her i landet ført igen i en fornuftig lovgivning.

Vi er tilhængere af det repræsentantskab, som det radikale venstre opererer med her, for vi synes, at dette bredt sammensatte folkelige repræsentantskab – uden at have den myndighed, som nogle ønsker at tillægge det – kan få en kulturel indflydelse på radiovirksomheden, som vi anser for at være værdifuld. Vi synes, denne idé er bedre end de regionale råd, der opereres med i regeringens forslag, og som vi anser for at have politisk slagside. I det hele taget er vi ikke tilhængere af, at der bliver for stor politisk repræsentation i de enkelte instanser, som måtte blive oprettet, men vi er selvfølgelig tilhængere af, at man bevarer den monopolstilling, som radiovirksomheden hidtil har haft. Det ser jeg at det radikale venstre også vil fortsætte med, men jeg må sætte et spørgsmålstejn ved, om dette konkurrenceforhold mellem København og Århus – det har der såmænd været på så mange andre leder i årenes løb – skulle kunne højne udsendelsernes kvalitet. Det tvivler jeg meget på, for det må være de økonomiske ressourcer og muligheder – som ikke skal ændres – der er udgangspunktet for, om man kan lave bedre udsendelser. Jeg tror altså ikke på konkurrenceforholdet og

[Ole Henriksen]

tvivler stærkt på, at dette er den form for decentralisering, vi kunne ønske os.

Til slut vil jeg lige stille et spørgsmål til det radikale venstre om regionalradioernes fremtid i dette billede. Det fremgår ikke af forslaget, om de skal ligge under radio I og II, eller om de også skal køre selvstændigt, som f. eks. foreslået af regeringen.

Fuglsang (DKP):

Ligesom jeg tror ministeren gjorde det, opfatter også jeg nærmest disse forslag som et radikalt indlæg i den stående debat om radioloven.

Jeg kan – og jeg tror også, jeg her er enig med ministeren – godt se nogle af de udmærkede hovedhensigter i forslaget, men heller ikke jeg er sikker på, at det er den rette vej. Det virker næsten, som om man har forsøgt at overføre de liberale grundprincipper om magtens tredeling på styrelsen af Danmarks Radio, en tredeling, som består af administration, økonomi og en vurdering af det udførte arbejde.

Økonomien og dens administration foreslås gennemført gennem en særlig bestyrelse, som er adskilt fra programvirksomheden. Dette kan næsten sidestilles med, om vi her i folketinget adskilte finansloven og dens vedtagelse fra tingets øvrige virksomhed, og det ville jo trods alt næppe være muligt.

Så siges det, at der skal være et, hvad man kalder bredt og alsidigt sammensat repræsentantskab, men uden besluttende myndighed. Denne myndighed finder man derimod i punkt 7 med hensyn til folketinget, som faktisk modvirker den tilstræbte decentralisering. Det sker dels gennem folketingets kulturudvalg, dels gennem en eventuel almen vurdering, som det hedder, af det, der måtte være udført i årets løb.

Jeg tror faktisk, at forslaget vil virke modsat den retning, jeg ønsker, nemlig en virkelig decentralisering i den størst mulige uafhængighed af folketinget og for øvrigt af politikerne overhovedet, også i andre organer, og den størst mulige virkelige indflydelse for befolkningen og dens organisationer.

Chr. Christensen (KrF):

Kristeligt folkeparti har under tidligere debatter om Danmarks Radio her i tinget givet udtryk for det ønskelige i oprettelsen af

en uafhængig radio og TV 2. Det vil efter vor opfattelse øge konkurrencen i æteren og dermed give baggrund for, at kvaliteten i udsendelserne kan højnes.

Det foreliggende forslag tilgodeser ikke vore synspunkter, men vi finder alligevel visse punkter i forslaget interessante.

Vi er derimod ikke overbevist om, at den foreslåede adskillelse mellem økonomi, programansvar og vurdering af programpolitikken i alle forhold vil være et gode. En forbindelse mellem økonomien og programmerne kan vel ofte føre til en nok så realistisk planlægning.

Vi mener også, at vi kommer til at mangle det meget vigtige led, som i dag udføres i form af efterkritik i det nuværende radioråd. Ligeså er vi bange for, at den her foreslåede sammensætning af bestyrelse og repræsentantskab vil give en overvældende indflydelse til få og store partier.

Men trods alt finder vi forslaget værd at debattere i kulturudvalget sammen med de øvrige forslag om Danmarks Radio.

Mølgaard (DR):

Når man som de radikale forslagsstillere her har fremlagt nogle spredte tanker om Danmarks Radios struktur, kan det ikke undgås, at enhver må føle sig på bølgelængde med nogle af disse elementer. Men noget helhedsindtryk er det oprigtig talt svært at danne sig af et sådant forslag.

Forslaget er ikke synderlig radikalt i ordets egentligste forstand, og det gælder på både godt og ondt. Vi vil gerne rose, at forslaget bygger på en erkendelse af, at den partipolitiske styring af Danmarks Radio ikke er rigtig. Men sandelig, om man gør op med det! Nej, man søger blot at begrænse antallet af partirepræsentanter i radioens styrelse. Talkunst? – nej, det er det ikke; det er nok mindre tal og nul kunst.

Realiteten er, at det gavner de store partiers jerngreb om mediet: med ministerudpegelsen som supplement til folketingets valg vil deres flertal i bestyrelsen være hjemme. Det er måske blot en institutionalisering af dagens situation, men det er jo oprigtig talt noget andet end et fremskridt. Skal man tage hatten af, må det være for, at det lille forslagsstillende parti har villet gå i den retning.

[Mølgaard]

Det kunne måske være et fremskridt, at man så vil tage en vis del af det nuværende radiatoråds kompetence væk fra denne partipolitisk dominerede bestyrelse og give det til et repræsentantskab. Men hvilket repræsentantskab? Ærlig talt, er det ikke for løst, man har tegnet skitsen til dettes sammensætning i forslaget til folketingsbeslutning? Lytter- og seerorganisationerne skal med, og det skal folkelige og kulturelle organisationer »m.v.« også. Frihåndstegningen gør det svært at tage stilling, for man kan jo ikke med vished bedømme tyngdepunktets placering.

Men ærlig talt, organisationstilbedelsen forekommer lidet tiltalende og alt andet end nærdemokratisk, medmindre man skal tage meget højtideligt, hvad der står i teksten under bemærkningerne til forslaget, nemlig at alle sider inden for vort kulturelle og folkelige liv skal repræsenteres i dette repræsentantskab. Hvis man nu tog det for dets fulde pålydende, ville det indebære, at repræsentantskabet skulle sammensættes af enhver seer og lytter. Hvordan de radikale så får dem kaldt sammen til et månedligt møde, er jo nok et problem, som ikke er overvejet til ende, for så vidt har man nok alligevel heller ikke tænkt sig at bemærkningerne skulle realiseres.

Men begynder man at skære fra, får man også skævheder. Men i stedet for disse skævheder og i stedet for det pingstyre, vi har i øjeblikket, og som de radikale foreslår erstattet med et pongstyre, vil retsforbundet det direkte forbrugerstyre. Det er det eneste rimelige, at det bliver lytterne og seerne, der får indflydelsen.

Opdelingen af Danmarks Radio i to sektorer kan der måske nok være grund til at overveje nærmere. Vi erkender, at der er positive erfaringer hermed i Storbritannien, og at der også iblandt har været nogle positive erfaringer med etableringen af den særlige provinstjeneste i Danmarks Radio. Derfor kan der være grund til at gå videre ad den vej, i hvert fald at overveje det.

Der er fremskridt i forslaget gående i retning af, at folketingsmedlemmer ikke længe skal sidde i Danmarks Radios styrelse, men den partipolitiske indflydelse gør man alligevel ikke op med, tværtimod. Der er fremskridt i retning af, at man tilstræber en klarere ansvarsfordeling, men uklarhederne forekommer klarere end klargørelserne med

forslaget. Man ændrer lidt på klageproceduren, men ændrer ikke på, at radionævnet er udpeget af en politisk instans.

Den ros, dette forslag fremfor alt skal have, er den, at det egentlig er bedre i sit sigte end det forslag, regeringen har lagt frem til en alternativ radiolov, og det er ikke nogen vældig stor ros.

Waldorff (VS):

En del ordførere forsøgte ligesom at antyde over for de radikale, at det var lidt overflødigt, de havde lagt dette forslag på bordet. Det synes jeg egentlig ikke. Når ministerens forslag til en ny radiolov fik så skidt en modtagelse, som det gjorde, var det, fordi det forslag ikke indeholdt noget reelt bud på, hvordan man faktisk løser de problemer, der er i forbindelse med de stadig kraftigere forsøg på at få radioen under politisk kontrol. Jeg mener nok, man må sige om det radikale forslag, at det i hvert fald indeholder nogle intentioner i retning af at vanskeliggøre den direkte politiske styring af radioen.

VS er enig i det grundlæggende princip for styrelsen af Danmarks Radio, at man laver en opdeling imellem en bestyrelse, som det hedder her i det radikale forslag, og et repræsentantskab, og stort set synes jeg, den opgavefordeling, der er ridset op her, imellem bestyrelse og repræsentantskab, virker ret rimelig.

Men jeg har også nogle indvendinger. F. eks. mener jeg, det er en alvorlig svækkelse af bestyrelsen, at der skal sidde 4 medlemmer udpeget af folketinget; jeg ville foretrække en model, der gik på, at ingen folketingsudpeget politiker bliver placeret i bestyrelsen, men at man nok kunne tænke sig, at de politiske partier blev repræsenteret i repræsentantskabet, f. eks. altså igennem én repræsentant for hvert parti eller, hvis man synes, det for meget ligner demokrati, så igennem en 17 mands udpegning. Pointen i dette er, at det radikale forslag ikke indeholder den reelle adskillelse imellem lovgivende og udøvende magt, som man siger man faktisk tilstræber. Jeg mener, det er en ligegyldig formalitet, at det ikke er medlemmer, der sidder i folketinget; de er stadig væk lige afhængige af de partier som modparten. Vi vil altså gerne gå ind i en diskussion om den styringsmæssige side.

[Waldorf]

Hvad angår det indholdsmæssige, mener jeg, forslaget er noget svagere. I bemærkningerne til forslaget tales om, at man må tilstræbe flere valgmuligheder og en eller anden form for konkurrence imellem de forskellige afdelinger af radioen, at man skal tilstræbe en decentralisering, og at man skal modvirke en magt, som sidder og styrer Danmarks Radio, altså en magtkoncentration. Det lyder meget rimeligt, men jeg mener ikke, at det løses igennem en opdeling gennem Danmarks Radio I og Danmarks Radio II, hvor man i stedet for ét får to magtcentre, hvor det ene, kunne man forestille sig, blev en udbygning af den eksisterende provinsafdeling med Gerhard Nielsen som chef; det lover ikke særlig godt for decentralisering, modvirkning af magtkoncentration osv.

Det, som katastrofalt mangler, er det, som egentlig kunne skabe en demokratisk radio, nemlig en udbygning af lokalradio, en udbygning af lokal-TV, brugernes mulighed for at få en direkte indflydelse på radiospredningen. Det er overhovedet ikke taget med i det radikale forslag. I stedet er der noget, som jeg er meget uenig i, nemlig at man skal satse på en eller anden form for TV-2, som om det skulle skabe et bredere udbud. Jeg mener, at man i stedet for forestillinger i retning af et satellitprojekt eller på anden måde et TV-2 selvfølgelig bør anvende midlerne til at udbygge det lokale TV.

Det var det indholdsmæssige, men jeg mener, der skulle være nogle muligheder for at diskutere den styringsmæssige side af sagen. Efterhånden har temmelig mange partier vendt sig imod regeringens forslag til fortsat politikerkontrolleret radio, og derfor mener jeg, der skulle være muligheder for at diskutere sagen.

Niels Helveg Petersen (RV):

Jeg vil gerne først gøre nogle bemærkninger til enkelte ordførere.

Hr. Nørgaard Sørensen var inde på spørgsmålet om decentralisering og sammenlignede det forslag, som det radikale venstre har fremsat, med det forslag, som regeringen har fremsat. Nu skal jeg ikke gå særlig dybt ind i den diskussion, vi allerede har haft én gang om regeringens forslag, men bare kort sige, at den decentralisering, som regeringens forslag indeholder, er en decentralisering af

provinsafdelingen, men ikke af Danmarks Radio, og det er just et af kritikpunkterne imod det forslag, regeringen har fremsat.

De økonomiske perspektiver i dette forslag er vi selvfølgelig meget interesserede i at få hærmere belyst under udvalgsarbejdet, for vi må erkende, at det har oversteget vores kræfter at give en egentlig belysning af dets økonomiske konsekvenser.

Jeg vil gerne sige til hr. Svend Andersen (Rosk. a.), at selvfølgelig har medarbejderne deres naturlige plads også i ledelsen af Danmarks Radio. De er repræsenteret i øjeblikket, og det er naturligt, at de er det. Der diskuteres i den ledelse spørgsmål af vital betydning for medarbejderne, og det er lige så naturligt, at medarbejderne er repræsenteret her til diskussion om personalepolitiske og andre problemer, som det er naturligt i øvrigt, at medarbejdere er repræsenteret i almindelige aktieselskabers bestyrelse, en ordning, som jo i disse år har vundet indpas med et betydeligt held også i Danmark.

Til fru Nathalie Lind vil jeg gerne sige, at jeg tror, det er rigtigt opfattet, når fru Nathalie Lind opfatter forslaget som et afgørende brud med nogle principper i den nuværende ordning. Det er tilstræbt. Det, der er en afgørende tankegang bag den nuværende radiostruktur, er, at i radiatorådet skal løverne passe på tigre. Der skal man have det politiske slagsmål, og det skulle være særlig værdifuldt for den institution, som styrelsen er sat til at lede.

Jeg vil gerne stille det spørgsmål: hvor finder man en institution i vores samfund, som er vel ledet, hvis man konstruerer en ledelse, hvor løverne passer på tigre, hvor man indbygger konflikten og det politiske slagsmål igennem hele institutionen? Vi synes, at den nuværende ledelse af Danmarks Radio klart viser, at det ikke er nogen god model. Det er ikke en løsning, der er brugbar til at få en stor institution til at arbejde harmonisk. Det er en løsning, som uundgåeligt giver konflikter og en politisering ned igennem Danmarks Radio, hvad vi har set mange eksempler på.

Til fru Grethe Fenger Møller vil jeg gerne sige, at jeg nærmest forstod det sådan, at fru Grethe Fenger Møller ikke ville stemme for nogen radioordning, som ikke indeholdt et brud på monopolet, og bruddet på monopolet skulle altså være, at der skulle indføres

[Niels Helveg Petersen]

reklamer. Jeg forstod, at fru Grethe Fenger Møller fandt det lidt sart og sippet, at man ikke gik ind for reklamer, for de var der jo i forvejen, og vi var i øvrigt vant til dem.

Spørgsmålet om reklamer i radio og TV er ikke et spørgsmål om at være sart og sippet, det er et spørgsmål om penge, og det er et spørgsmål om programkvalitet. Jeg vil f. eks. gerne anføre, at indførelse af reklame i radio og TV jo vil være et stærkt slag imod dagspressen. Det er muligt, fru Grethe Fenger Møller ville finde tilfredsstillelse ved at se reklamer i vores radio og TV, men det ville ske på bekostning af dagspressen, som derved ville få ringere muligheder for at udøve sin vigtige funktion i den samlede nyhedsformidling.

Jeg har ikke særlige bemærkninger til hr. Arne Melchior ud over dette, at vi da med interesse vil se på et forslag fra centrumdemokraterne, evt. fra andre.

Til hr. Ole Henriksen vil jeg sige tak for nogle pæne bemærkninger og i øvrigt sige, at regionalradioerne efter forslaget er tænkt henlagt under Danmarks Radio II, den afdeling, der skulle ligge i Århus.

Hr. Fuglsang og jeg er ikke særlig enige.

Jeg vil gerne takke hr. Chr. Christensen for et par pæne bemærkninger.

Helt det samme kan jeg ikke sige til hr. Mølgaard, som fandt, at dette forslag ikke bryder med de store partiers dominans. Jeg vil anmode hr. Mølgaard om at anvende lakmusprøven på forslaget og se, om de store partier er særlig begejstrede for den udformning, det har fået. Det kunne måske være en rettesnor for hr. Mølgaards vurdering af dette vigtige spørgsmål.

Til hr. Waldorff vil jeg sige, at jeg er enig i, at der er én ting, som ikke er taget op i dette, og det er spørgsmålet om den videre udbygning af lokalradioen og af andre former for lokal elektronisk nyhedsformidling, også igennem TV. I dette spørgsmål foreslår man i ministerens forslag at gå videre med forsøgene inden for området af TV, og jeg er ganske overbevist om, at der via lokal radio for mindre områder vil være store muligheder for at skabe levende debat og information, oplysning om lokale forhold. Det, vi her har beskæftiget os med, er sådan set Danmarks Radios landsdækkende virksomhed og ikke det lokale, som i øvrigt nok er værdt at beskæftige sig med.

Lad mig generelt sige, at der ligger et par hovedsynspunkter bag vores forslag. Det første er, at Danmarks Radio i sin nuværende form er for stor en institution. Vi mener, det kan være meget nyttigt at dele den op i i hvert fald to enheder, for at den kan få en mere håndterlig størrelse. Jeg tror, medarbejdere ved Danmarks Radio og folk, der i øvrigt har haft berøring med væsenet, føler, at denne institution er blevet for stor, og at en opdeling som foreslået her inden for monopolet ville kunne løse nogle af de problemer, man har ved, at institutionen er blevet for stor. Det, vi foreslår her, er altså ikke et brud på monopolet som sådant, men det er et brud på monopolet inden for monopolet.

Dette er jo ikke nær så usædvanligt, som flere gerne har villet give det udseende af. I private virksomheder er det jo ganske overordentlig hyppigt – og der er vel i øvrigt en stigende tendens dertil – at man organiserer sig med selvstændige virksomheder inden for rammerne af finansielt fællesskab, og det er sådan set den model, vi har haft i baghovedet, da dette forslag blev udarbejdet.

Mens Danmarks Radio er for stor, er styrelsen af Danmarks Radio også tilsvarende for stor. Vi ønsker, at den afgørende styrelse i de økonomiske anliggender skal være mindre, og vi ønsker, at der ikke skal være medlemmer af folketinget til stede i denne styrelse. Det gør en forskel, om der er folk udpeget, som har tilknytning til de politiske partier, eller om det direkte er medlemmer af folketinget. Partipolitiseringen i den nuværende radio viser klart, at den nuværende form i hvert fald har en række uheldige virkninger, og vi mener i øvrigt generelt, at det er nyttigt at tilstræbe en klarere adskillelse imellem, hvad man kan kalde lovgivende funktioner for folketingsmedlemmer, og de funktioner, som udøves i råd og nævn, og hvor jeg som generelt princip gerne så, at man kom bort fra folketingsmedlemmers stærke aktive deltagelse i administrative opgaver.

Økonomi og programansvar kan selvsagt ikke skilles ad med vandtætte skodder. Styrelsen med det økonomiske ansvar vil selvfølgelig også træffe beslutninger, der har programmæssige konsekvenser; det er uundgåeligt, vandtætte skodder kan ikke laves. Men man kan komme meget langt, og jeg vil gerne minde om, at det er det, man gør i de fleste veldrevne aviser her i landet. Et veldrevet

[Niels Helveg Petersen]

dagblad her i landet gennemfører faktisk en temmelig skarp adskillelse imellem bladets daglige økonomiske drift og de redaktionelle beslutninger og bladets linje på alle områder. Det kan gøres, ikke til fuldkommenhed, men man kan komme ganske langt i den retning, og derfor mener vi, det er en model for opbygning af en nyhedsformidlende institution, som det er værd at lægge sig efter.

Jeg vil gerne sige tak til kulturministeren for hans pæne bemærkninger om intentionerne i vort forslag. Vi er selvfølgelig rede til at fortsætte drøftelserne med andre partier i kulturudvalget af, hvorledes det endelige radiolovsforlag skal se ud. Vi har her fremlagt vore tanker. Vi håber, de vil kunne få en betydelig indflydelse på udarbejdelsen af et endeligt radiolovsforlag.

Svend Andersen (Rosk. a.) (FP):

Hr. Niels Helveg Petersen mener, at man ikke skal lade løver passe på tigre, og at en sådan konstellation ikke giver nogen særlig effektiv ledelse af Danmarks Radio. Det har han sikkert ret i, men på den anden side må hr. Niels Helveg Petersen vel erkende, at det netop er demokratiets idé, at det er den måde, vi styrer landet på: dér lader vi også socialdemokrater, konservative, venstre- og fremskridtsfolk og mange andre deltage i beslutningsprocessen, om ikke andet så i hvert fald i debatform. Det er altså selve ideen i vores demokrati, at man har denne konstellation, som befolkningen sammensætter, til at lede landet, og selv om det ikke er nogen særlig effektiv konstellation, må det også være den eneste rigtige konstellation for et statsmonopol som Danmarks Radio.

En anden ting er, at den afløsning, som hr. Niels Helveg Petersen foreslår, vel heller ikke giver nogen særlig effektiv ledelse af Danmarks Radio. For hvad er det, han foreslår? Han foreslår, at et forum bestående af repræsentanter for Aktive Lyttere og Seere, kristelige lyttere og seere, socialistiske lyttere og seere og politisk udpegede programråd nu pludselig er dem, der skal overtage ledelsen af Danmarks Radio. Tror hr. Niels Helveg Petersen virkelig, at de er bedre egnede end dem, der er udpeget af folketinget? Jeg tror det ikke. For det første er de i hvert fald mindre repræsentative, og for det andet har de mindst lige så store indbyrdes modsætning-

ger, som politisk udpegede medlemmer af radiatorådet måtte have. Derfor er det, man foreslår, bestemt ikke nogen forbedring eller nogen løsning på det problem, man peger på, snarere en forværring og altså en mindre repræsentativ sammensætning af ledelsen af Danmarks Radio.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Forslagets overgang til anden (sidste) behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at forslaget til folketingsbeslutning henvises til kulturudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

2) Første behandling af:

Forslag til folketingsbeslutning om nyhedsformidlingen i Danmarks Radio [af Grethe Fenger Møller (KF) m. fl.].

(Beslutningsforlag nr. B 43. Fremsat 13/1 78).

Forslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Ministeren for kulturelle anliggender (Niels Matthiasen):

Danmarks Radio har til opgave at udsende radiofoni- og fjernsynsprogrammer, der omfatter nyhedsformidling, oplysning, underholdning og kunst. Det står der i den gældende radiolov, og der står det samme i det lovforslag, jeg fremsatte i december.

Meningen med de love, folketinget giver, er, at de skal efterleves, og fungerer nyhedsformidlingen ikke, opfylder Danmarks Radio altså ikke sin opgave. Jeg er enig med forslagsstillerne om, at det er en situation, vi må se på med alvor, ikke blot ud fra det formelle synspunkt, at love skal overholdes, men i høj grad også ud fra det reelle synspunkt, at nyhedsformidlingen er en af demokratiets